

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 19, 01103 Vilnius, tel. +370 5 239 1001,
El. paštas zum@zum.lt, <http://www.zum.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188675190

Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmams	I	2026- 2026-05-15	Nr.	rezoliuciją
--	---	---------------------	-----	-------------

Lietuvos šeimos ūkininkų sąjungai

Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjungai

Šilalės rajono savivaldybės administracijai

Kopija
Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijai

Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijai

Lietuvos Respublikos Vyriausybės
kanceliarijai

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų
ministerijai

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir
sporto ministerijai

Nacionalinei mokėjimo agentūrai prie Žemės
ūkio ministerijos

DĖL REZOLIUCIJOS

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija (toliau – Ministerija) informuoja, kad išnagrinėjo Jūsų 2026 m. gegužės 15 d. rezoliuciją ir teikia atsakymus į rezoliucijoje iškeltus reikalavimus.

1. Numatyti realias ir ekonomiškai reikšmingas tiesioginių išmokų bei investicinės paramos lubas, užkertant kelią jų apeidinėjimui per dirbtines struktūras ar susijusius asmenis.

Tiesioginių išmokų mokėjimo tvarką nuo 2023 m. nustato 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/2115, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinių strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinių iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013 (toliau – Reglamentas), ir Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginis planas¹ (toliau – Strateginis planas).

Pagal pirmiau minėtą reglamentą yra numatytos trys galimybės (nesusijusios su ūkio dydžiu ar deklaruojamu plotu), kaip valstybės narės galėtų riboti bazinės išmokas (1. Apriboti; 2. Sumažinti; 3. Apriboti ir sumažinti):

1) valstybės narės gali apriboti bazinių išmokų dydį konkrečiais kalendoriniais metais. Valstybės narės, kurios nusprendžia nustatyti išmokų dydžio apribojimus, 100 proc. sumažina sumą, viršijančią 100 000 Eur;

2) bazinės pajamų paramos tvarumui didinti dydį, skirtiną ūkininkui konkrečiais kalendoriniais metais ir viršijantį 60 000 Eur, valstybės narės gali sumažinti iki 85 proc.;

3) taikyti ir 1, ir 2 variantą.

Lietuva, atsižvelgdama į socialinių partnerių siūlymus bei Lietuvos Respublikos Seimo Kaimo reikalų komiteto rekomendacijas, pasirinko 1 variantą ir Strateginiame plane numatė, kad surinktas lėšas skirs tiesioginėms išmokoms jauniems ūkininkams, nors pagal Reglamento 17 str. 5 dalį, sumažinus išmokas numatomomis gauti lėšomis, pirmiausia turi būti finansuojama papildoma persikirstomoji pajamų parama tvarumui didinti (pirmieji hektarai), jei tai nustatyta atitinkamame bendrosios žemės ūkio politikos (toliau – BŽŪP) strateginiame plane, o paskui – kitos prie atsietųjų tiesioginių išmokų priskiriamos intervencinės priemonės. Mūsų sprendimą iš ribojimo surinktas lėšas skirti ne persikirstymo išmokai (pirmieji hektarai), o remiant tiesioginėmis išmokomis jaunuosius ūkininkus, priėmė Europos Komisija (toliau – EK), nes persikirstymo išmokai Lietuva ir taip numatė 20 proc. tiesioginių išmokų finansinio voko (Europos Sąjungoje (toliau – ES) esame antri, kurie skyrė tiek daug, kai pagal Reglamentą minimaliai reikia skirti 10 proc.).

Tiek persikirstymo išmokos (pirmieji hektarai), tiek išmokų ribojimo (lubų) tikslas yra vienas – persikirstyti iš stambiųjų žemės valdytojų, kurie pasiekia masto ekonomiją, smulkesniesiems, siekiant socialinio ir ekonominio teisingumo.

Vien pagal persikirstymo išmoką 2023–2027 m. yra numatyta net 602,5 mln. Eur (apie 70–100 Eur/ha per metus) Lietuvoje. Jaunųjų ūkininkų tiesioginė išmoka numatyta taip pat tik už pirmus 70 ha. Šioms išmokoms per 2023–2027 m. skirta 69,8 mln. Eur (apie 140 Eur/ha).

Be to, išmokų lubų tikslą įgyvendina ir kitos Strateginio plano intervencinės priemonės (pvz., pagal intervencinę priemonę „Ekologinis ūkininkavimas. Ekologinio ūkininkavimo tęstiniai įsipareigojimai“, kompleksinės ekologinės sistemos „Veiklos ariamojoje žemėje“ veiklas „Augalų kaita“, „Tarpiniai pasėliai“, „Neariminės tausojamosios žemdirbystės technologijos“ deklaruojantiesiems plotą, viršijantį 300 ha, yra skiriama 85 proc. ekologinės sistemos išmokos, pagal intervencinę priemonę „Vietovės su gamtinėmis ar kitomis specifinėmis kliūtėmis“ išmoka yra diferencijuojama atsižvelgiant į kliūčių pobūdį (didesnio ar mažesnio intensyvumo gamtinės arba

¹ Strateginis planas yra paskelbtas viešai Ministerijos interneto svetainėje adresu <https://zum.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/bendroji-zemes-ukio-politika/lietuvos-zemes-ukio-ir-kaimo-pletros-2023-2027-m-strateginis-planas-1/strateginis-planas-1/>, patvirtintas Europos Komisijos 2022 m. lapkričio 21 d. sprendimu Nr. C(2022) 8272.

kitos specifinės kliūtys) ir taikomas išmokų mažinimas valdos lygmeniu ir žemės ūkio naudmenoms (didesnio ar mažesnio intensyvumo gamtinių kliūčių vietovėse (ariamajai žemei (išskyrus pievas iki 5 m.) ir daugiamečiams sodiniams)).

Svarbu pažymėti, kad visiems paramos sąlygas atitinkantiems ūkininkams yra galimybė dalyvauti ekologinėse sistemose, gauti susietąją paramą už plotus ir gyvulius. 2023–2027 m. šioms priemonėms numatyta 1,2 mln. Eur (teorinis vidurkis apie 83 Eur/ha). Visi pareiškėjai galės gauti ir bazinę išmoką (apie 78 Eur/ha).

Tad palyginimui, smulkus-vidutinis ūkis, kuriame yra 1–50 ha, vidutiniškai galėtų pretenduoti į 230–260 Eur/ha, kai panašiomis sąlygomis skaičiuojant ūkiams daugiau kaip 300 ha išmoka sudarytų apie 190 Eur/ha, o ūkiams daugiau kaip 500 ha vidutiniškai siektų iki 170 Eur/ha. Be to, jei smulkus-vidutinis ūkis būtų ir jaunas, vidutinė 1–50 ha ūkio savininko gaunama išmoka už ha sudarytų 370–390 Eur/ha. O ūkiai, kurie turi daugiau kaip 500 ha, vidutiniškai gautų 200–210 Eur/ha. Remiantis EK duomenimis, ES vidutiniškai 20 proc. stambiausių ūkių gauna 80 proc. tiesioginių išmokų, o Lietuvoje ši dalis yra palankesnė smulkiųjų žemdirbių pusei, 20 proc. stambiųjų gauna 78 proc. tiesioginių išmokų. Pagal šį rodiklį Lietuva patenka į ES lyderių penketuką dėl teisingesnio išmokų paskirstymo smulkiems-vidutiniams ūkiams.

Šiuo metu ES įvairiais formatais valstybės narės intensyviai derasi dėl žemės ūkio rėmimo po 2027 m. Pasiūlyme dėl Europos Parlamento ir Europos Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos Sąjungos paramos bendrai žemės ūkio politikai įgyvendinimo 2028–2034 m. sąlygos, siūlomas išmokų mažinimo principas yra skirtingas nei nustatytas šiuo finansiniu laikotarpiu, todėl priėmus atitinkamus sprendimus, bus peržiūrėtas ir Lietuvos pasirinktas išmokų mažinimo modelis.

Dėl investicinės paramos teikimo pažymime, kad Strateginiame plane numatytos trys intervencinės priemonės, kurių parama teikiama valdoms modernizuoti, siekiant didinti žemės ūkio sektoriaus konkurencingumą. Šios priemonės yra sumodeliuotos taip, kad tenkintų skirtingo dydžio ūkių investicinius poreikius. Jose taikomas skirtingas paramos intensyvumas, paramos dydžiai, atrankos kriterijai (pvz., stambesni ūkiai gali pretenduoti į didesnę paramos sumą, tačiau žemesniu intensyvumu). Toks paramos krepšelių pasidalijimas užtikrina efektyvų konkurencijos mechanizmą tarp to paties dydžio ūkių, tačiau neapriboja mažesnių ūkių galimybių gauti paramą investicijoms į technologinį atsinaujinimą bei plėtrą. Ūkių modernizavimui skiriamos paramos dydis bei intensyvumas yra diversifikuotas atsižvelgiant į valdos ekonominį dydį, išreikštą produkcijos standartine verte (toliau – VED).

Žemės ūkio veiklą vykdančys subjektai gali dalyvauti šiose Strateginio plano intervencinėse priemonėse:

- **„Investicijos į žemės ūkio valdas“** skirta ūkiams nuo 30 001 Eur VED investuoti į valdų modernizavimą. Priemonės įgyvendinimui 2023–2027 metų laikotarpiu dotacijoms skirta 240 mln. Eur.

Pagal intervencinę priemonę „Investicijos į žemės ūkio valdas“ teikiamos paramos intensyvumas negali viršyti 50 proc. tinkamų finansuoti išlaidų vertės. Paramos intensyvumas padidinamas 20 proc. punktų jauniems ūkininkams, kreipiantis paramos penkerių metų laikotarpiu nuo jų įsisteigimo dienos pagal šią intervencinę priemonę pirmą kartą, didžiausias paramos intensyvumas – 70 proc.

Paramos suma projektui negali viršyti 1 mln. Eur. Šioje intervencinėje priemonėje nustatyta, kad paramos dydis pareiškėjui 2023–2027 metų laikotarpiu negali viršyti 1 mln. Eur, o susijusioms įmonėms ir sutuoktiniams – 2 mln. Eur.

- **„Smulkiųjų-vidutinių ūkių plėtra“** (skirta ūkiams nuo 16 001 Eur iki 30 000 Eur VED investuoti į valdų modernizavimą). Priemonės įgyvendinimui 2023–2027 metų laikotarpiu skirta 45

mln. Eur. Paramos intensyvumas negali viršyti 65 proc. tinkamų finansuoti išlaidų vertės. Paramos intensyvumas padidinamas 15 proc. punktų jauniems ūkininkams, kreipiantis paramos penkerių metų laikotarpiu nuo jų įsisteigimo dienos pagal šią intervencinę priemonę pirmą kartą, didžiausias paramos intensyvumas – 80 proc.

Didžiausia paramos suma projektui supaprastintą tvarka negali viršyti 80 tūkst. Eur.

Pagal šią intervencinę priemonę pareiškėjui, susijusioms įmonėms ir sutuoktiniams 2023–2027 metų laikotarpiu skirtos paramos suma negali viršyti 400 tūkst. Eur.

- **„Labai smulkių ūkių plėtra“** (skirta ūkiams nuo 4 000 Eur iki 16 000 Eur VED investuoti į valdų modernizavimą). Priemonės įgyvendinimui 2023–2027 metų laikotarpiu skirta 15 mln. Eur.

Paramos intensyvumas negali viršyti 85 proc. tinkamų finansuoti išlaidų vertės.

Didžiausia paramos suma projektui negali viršyti 25 tūkst. Eur, jei ūkiai bendradarbiauja, teikiama parama didėja iki 100 000 Eur (kuomet projektą įgyvendina 2 ūkio subjektai, parama gali siekti iki 50 000 Eur, jei 3 – iki 75 000 Eur, o jeigu dalyvauja 4 ar daugiau ūkio subjektų – iki 100 000 Eur).

Siekiant užkirsti kelią neteisėtai gauti paramą, 2014 m. lapkričio 27 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-889 patvirtinta ir taikoma Dirbtinai sukurtų sąlygų paramai gauti nustatymo metodika (toliau – Metodika). Vadovaudamasi Metodikoje nurodytais rizikos kriterijais – geografinis ryšys (projekto (projektų) įgyvendinimo vieta), ekonominis ryšys (projekte (projektuose) numatyta vykdyti arba vykdoma veikla), teisinis ir arba asmeninis ryšys (susiję asmenys, susiję projektai, partnerinės įmonės), funkcinis ryšys (projekto funkcinis nesavarankiškumas), Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Agentūra) vertina pateiktų paramos paraiškų atitiktį pirmiau nurodytiems rizikos kriterijams tiek paraiškos vertinimo, tiek projekto administravimo ar priežiūros metu. Nustačius, kad pareiškėjas arba pareiškėjai galimai neteisėtai sukūrė paramai gauti reikalingas sąlygas, paraiška įvertinama kaip neatitinkanti priemonės įgyvendinimo taisyklėse nustatytų tinkamumo gauti paramą sąlygų ir reikalavimų. Agentūra apie tokias paramos paraiškas informuoja teisėsaugos institucijas.

2. Užtikrinti teisingesnį investicinės paramos paskirstymą ir numatyti prioritetingas kryptis šeimos ūkiams, jauniems ūkininkams ir nederlingų žemių regionams.

Strateginiame plane nederlingose žemėse ūkininkaujantiems subjektams bei šeimos ūkiams modernizuoti investicinę paramą numatyta skirti net pagal tris Strateginio plano intervencines priemones. Šios priemonės yra sumodeliuotos taip, kad tenkintų skirtingo dydžio ūkių investicinius poreikius. Jose taikomas skirtingas paramos intensyvumas, paramos dydžiai, atrankos kriterijai (pvz., stambesni ūkiai gali pretenduoti į didesnę paramos sumą, tačiau mažesniu intensyvumu). Toks paramos krepšelių padalijimas užtikrina efektyvią konkurenciją tarp to paties dydžio ūkių, tačiau neapriboja mažesnių ūkių galimybių gauti paramą investicijoms į technologinį atsinaujinimą bei plėtrą, šiems ūkiams nereikia konkuruoti su stambesniais ūkiais.

Ūkių modernizavimui skiriamos paramos dydis bei intensyvumas yra diversifikuotas atsižvelgiant į valdos ekonominį dydį, išreikštą VED. Nederlingose žemėse ūkininkaujantieji bei šeimos ūkiai gali dalyvauti šiose Strateginio plano intervencinėse priemonėse:

- „Investicijos į žemės ūkio valdas“ (skirta ūkiams nuo 30 001 Eur VED investuoti į valdų modernizavimą);

- „Smulkių-vidutinių ūkių plėtra“ (skirta ūkiams nuo 16 001 Eur iki 30 000 Eur VED investuoti į valdų modernizavimą);

- „Labai smulkių ūkių plėtra“ (skirta ūkiams nuo 4 000 Eur iki 16 000 Eur VED investuoti į valdų modernizavimą).

Įvertinus paramos skyrimo tendencijas, matytina, kad nederlingų žemių ūkininkai sėkmingai naudojami investicine parama. Pažymėtina, kad Strateginio plano įgyvendinimo 2023–2024 metų laikotarpiu pagal intervencinę priemonę „Investicijos į žemės ūkio valdas“ pateiktos 1183 paramos paraiškos už 156 mln. Eur, paramos gavėjais patvirtinti 944 pareiškėjai, kuriems skirta paramos suma yra 110 mln. Eur. Iš patvirtintų paramos gavėjų 34 proc. (325 paramos gavėjai) veiklą vykdo nederlingose žemėse, jiems skirta paramos suma yra 40 mln. Eur, t. y. 36 proc. visos nurodytu laikotarpiu skirtos paramos sumos.

Siekiant sudaryti sąlygas jauniems ūkininkams kurtis, Strateginiame plane parengta intervencinė priemonė „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“. Pagal priemonę įsikūrimui skiriama dotacija (60 tūkst. Eur) ir prireikus gali būti skiriama paskola (dotacijos ir paskolos bendra maksimali suma 100 tūkst. Eur). Jaunųjų ūkininkų įsikūrimui parama mokama išmokos forma – nėra tinkamų ir netinkamų finansuoti išlaidų sąrašo, tinkamos visos išlaidos, kurios būtinos veiklai vykdyti. Paskolos lėšos taip pat gali būti panaudotos investicijoms (be kitų investicijų, ir žemei, biologiniam turtui) bei apyvartiniam kapitalui.

Jaunieji ūkininkai skatinami ir per kitas Strateginio plano priemones, nes pagal kitas priemones (pvz.: „Smulkių-vidutinių ūkių plėtra“, „Investicijos į žemės ūkio valdas“) pareiškėjams jauniems ūkininkams (iki 40 m. amžiaus) taikomas didesnis paramos intensyvumas, skiriami papildomi atrankos balai, vykstant projektų atranką.

3. Nedelsiant įvertinti smulkių pieno ūkių finansinę padėtį bei svarstyti papildomas valstybės paramos priemones pieno gamintojams.

Ministerija, suprasdama sudėtingą pieno gamintojų situaciją, kelia paramos pieno gamintojams klausimą ES Žemės ūkio ir žuvininkystės taryboje (toliau – ŽŪŽT). Pradedant praėjusių metų spalio mėnesiu, ministras kiekviename ŽŪŽT posėdyje kėlė klausimą dėl blogėjančios padėties Lietuvos pieno rinkoje (mažėjančių žalio pieno supirkimo kainų) ir prašė EK atidžiai stebėti rinką bei imtis visų reikalingų priemonių situacijai stabilizuoti, įskaitant ir paramą iš ES žemės ūkio rezervo (tokie prašymai buvo išsakyti 2025 m. spalio 27–28 d., 2025 m. gruodžio 11 d., 2026 m. sausio 26 d., kovo 30 d., balandžio 27 d. vykusiuose ŽŪŽT posėdžiuose bei 2026 m. sausio 7 d. Briuselyje vykusiam politiniame ES žemės ūkio ministrų susitikime).

Š. m. vasario 23 d. ministras A. Palionis susitiko su ES komisaru Christophe Hansen, atsakingu už žemės ūkį ir maistą, ir susitikimo metu atkreipė dėmesį į susidariusią sudėtingą padėtį Lietuvos pieno sektoriuje bei išsakė prašymą ieškoti visų galimų ES lygio priemonių situacijai pieno sektoriuje stabilizuoti. Pažymėtina, kad Lietuva kartu su kitomis valstybėmis narėmis prisijungė prie Belgijos kovo 30 d. ŽŪŽT keliamo klausimo dėl Europos pieno rinkos padėties, kuriame prašoma EK imtis visų galimų veiksmų – nuo pieno gamybos mažinimo, intervencinių kainų peržiūros iki paramos iš žemės ūkio rezervo skyrimo pieno gamintojų situacijai gerinti. EK valstybes nares informavo, kad atidžiai stebi situaciją pieno rinkoje ir būtų pasirengusi imtis priemonių, kai jų prireiktų. Gegužės 26 d. ŽŪŽT posėdyje Lietuva taip pat iškėlė klausimą dėl papildomos ES paramos pieno sektoriui skyrimo.

Taip pat pieno gamintojams mokama ES susietoji parama už pienines karves. 2025 m. šiai paramai buvo skirta 45,56 mln. Eur. Strateginiame plane 2026 ir 2027 metams numatyta šiai paramai skirti po 46,2 mln. Eur.

4. Peržiūrėti nederlingų žemių vertinimo kriterijus bei sudaryti palankesnes sąlygas tokiuose regionuose veikiančių ūkių dalyvavimui paramos priemonėse.

Atsakymo į rezoliuciją antrajame punkte nurodytos Strateginio plano intervencinės priemonės, kuriose gali dalyvauti nederlingose žemėse veiklą vykdančys subjektai. Įvertinus paramos skyrimo tendencijas, darytina išvada, kad nederlingų žemių ūkininkai sėkmingai naudojami investicine parama. Pažymėtina, kad Strateginio plano įgyvendinimo 2023–2024 metų laikotarpiu pagal intervencinę priemonę „Investicijos į žemės ūkio valdas“ pateiktos 1183 paramos paraiškos už 156 mln. Eur, paramos gavėjais patvirtinti 944 pareiškėjai, kuriems skirta paramos suma yra 110 mln. Eur. Iš patvirtintų paramos gavėjų 34 proc. (325 paramos gavėjai) veiklą vykdo nederlingose žemėse, jiems skirta paramos suma yra 40 mln. Eur, t. y. 36 proc. visos nurodytu laikotarpiu skirtos paramos sumos.

5. Sustiprinti 500 ha žemės įsigijimo ribojimo kontrolę, užkertant kelią galimam ribojimo apeidinėjimui.

Ministerija ne kartą akcentavo siekį, kad žemės ūkio paskirties žemė nebūtų sutelkta vienoje fizinio ar juridinio asmens rankose ir netaptų manipuliacijų objektu siekiant pelningai ją parduoti, o ne gaminti žemės ūkio produkciją. Todėl Ministerija pritaria, kad siekiant užkirsti kelią žemės ūkio paskirties žemės spekuliacijai ir išsaugoti tradicines ūkininkavimo formas, taip pat sudaryti sąlygas racionaliai tvarkomoms žemės valdoms suformuoti ir žemės konsolidacijai bei skatinti racionalų žemės ūkio paskirties žemės naudojimą, Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatyme turi būti nustatyta griežta žemės ūkio paskirties žemės perleidimo kontrolė.

Lietuvos Respublikos Seimas 2022 m. birželio 30 d. priėmė Lietuvos Respublikos žemės įstatymo Nr. I-446 pakeitimo įstatymą Nr. XIV-1311, kuriuo remiantis nuo 2023 m. sausio 4 d. už žemės tvarkymo ir administravimo (išskyrus melioraciją, žemės ūkio naudmenų struktūrų gerinimą ir apleistų žemės ūkio paskirties žemės plotų mažinimą, žemės išteklių stebėseną), geodezijos, kartografijos, nekilnojamojo turto kadastro, erdvinių duomenų rinkinių tvarkymo ir Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūros plėtros valdymo sritis atsakingas ne žemės ūkio ministras, bet aplinkos ministras (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. kovo 24 d. nutarimo Nr. 330 „Dėl ministrams pavedamų valdymo sričių“ 1.11 ir 1.12 papunkčiai). Tai reiškia, kad ne Ministerija, o Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija nuo 2023 m. sausio 4 d. formuoja valstybės politiką žemės tvarkymo ir administravimo (išskyrus melioraciją, žemės ūkio naudmenų struktūrų gerinimą ir apleistų žemės ūkio paskirties žemės plotų mažinimą, žemės išteklių stebėseną), geodezijos, kartografijos, nekilnojamojo turto kadastro, erdvinių duomenų rinkinių tvarkymo ir Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūros plėtros srityse (Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų patvirtinimo“, 7.11 ir 7.12 papunkčiai).

Taigi, klausimą dėl žemės ūkio paskirties žemės perleidimo kontrolės griežtinimo ir Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo keitimo poreikio turėtų spręsti Aplinkos ministerija, kuriai taip pat adresuota rezoliucija.

6. Mažinti perteklinę administracinę naštą ūkininkams ir supaprastinti paramos administravimo procesus.

Atsakydami pažymime, kad Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2024 m. spalio 29 d. įsakymu Nr. 3D-752 buvo patvirtintos intervencinės priemonės „Investicijos į žemės ūkio valdas“ supaprastintosios įgyvendinimo taisyklės, taikomos nuo 2024 metų. Be to, įgyvendinant Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano 10.5 prioritetą „Tvaraus žemės ir maisto ūkio ir žuvininkystės plėtra“ yra suplanuotas bei šiuo metu pradėtas įgyvendinti veiksmas 10.5.2. „Skatinti smulkių ir vidutinių ūkių plėtrą teikiant paramą supaprastinta tvarka“. Taip pat nuo 2024 m. Strateginio plano intervencinėse priemonėse „Investicijos į žemės ūkio valdas“, „Smulkių-vidutinių

ūkių plėtra“ bei „Labai smulkių ūkių plėtra“ buvo išplėstos galimybės taikyti supaprastintą išlaidų apmokėjimą įsigyjant žemės ūkio techniką ir įrangą bei energijos iš atsinaujinančių išteklių gamybos įrenginius: Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2024 m. spalio 7 d. įsakymu Nr. 3D-709 patvirtintas tinkamų finansuoti išlaidų pagal Strateginio plano intervencines priemones fiksuotųjų vieneto įkainių ir jų skaitinių reikšmių nustatymo ir taikymo tvarkos aprašas, kurį numatyta kasmet atnaujinti.

7. Atkurti ir ilgalaikėje perspektyvoje finansuoti dirvožemio kalkinimo programas.

Pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 ir 2014–2020 metų programos priemonę „Parama žemės ūkio vandentvarkai“ kalkinimas projektuose buvo remiamas melioracijos statinių rekonstravimo teritorijoje. Reikia pažymėti, kad pareiškėjų susidomėjimas šia galimybe nebuvo didelis, nes 2007–2013 m. laikotarpiu iš 381 paraiškų, kurioms buvo skirta parama, kalkinimui (465 ha) finansavimo prašė 8 pareiškėjai, o 2014–2020 m. laikotarpiu iš 162 paraiškų, kurioms buvo skirta parama, kalkinimui (541 ha) finansavimo prašė 4 pareiškėjai.

2023–2027 m. programiniu laikotarpiu, smarkiai sumažėjus priemonės finansavimui, lėšos skiriamos tik melioracijos statinių rekonstravimui.

Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje numatytas sąlygiškai rūgščių, kurių pH 5,5 ir mažesnis, dirvožemių kalkinimo problemos sprendimas. Numatyta valstybės mastu siekti išspręsti rūgščių dirvų kalkinimo problemą, nukalkinti ne mažiau kaip 10 proc. labai rūgščių dirvožemių.

Siekiant spręsti rūgščių dirvožemių problemą, siūloma Ministerijos žemės ir maisto ūkio, kaimo plėtros bei žuvininkystės plėtros programos pažangos priemonės Nr. 15-001-01-14-01 „Nustatyti ir įdiegti į gamybą tvarios žemės ūkio gamybos ir perdirbimo principus, užtikrinant produktyvumą ir konkurencingumą vietos ir eksporto rinkose“ nauja veikla *Gerinti dirvožemio būklę, užtikrinant produkcijos didinimą*. Kompensacija mokama už hektarą, kompensuojant 50 proc. kalkinių medžiagų įsigijimo išlaidų. Tačiau kompensacijos dydis negali būti daugiau nei 50 eurų už hektarą.

8. Atnaujinti žemės konsolidacijos projektus bei skatinti sklypų apsikeitimo programas.

Kaip ir minėta pirmiau, Lietuvos Respublikos Seimui 2022 m. birželio 30 d. priėmus Žemės įstatymo Nr. I-446 pakeitimo įstatymą Nr. XIV-1311, ne Ministerija, o Aplinkos ministerija nuo 2023 m. sausio 4 d. formuoja valstybės politiką žemės tvarkymo ir administravimo (išskyrus melioraciją, žemės ūkio naudmenų struktūrų gerinimą ir apleistų žemės ūkio paskirties žemės plotų mažinimą, žemės išteklių stebėseną), geodezijos, kartografijos, nekilnojamojo turto kadastro, erdvinių duomenų rinkinių tvarkymo ir Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūros plėtros srityse. Taip pat pažymėtina, kad nuo 2023 m. sausio 4 d. Nacionalinė žemės tarnyba, kuri yra subjektas, organizuojantis konsolidacijos projektų rengimą (Žemės įstatymo 32 straipsnio 3 dalies 6¹ punktas ir 49 straipsnio 1 dalis), tapo pavaldė ne Ministerijai, o Aplinkos ministerijai (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. spalio 20 d. nutarimo Nr. 1517 „Dėl įstaigų prie ministerijų“ 1.1.10 papunktis).

Taigi, klausimą dėl žemės sklypų susiskaidymo ir žemės konsolidacijos projektų rengimo skatinimo turėtų spręsti Aplinkos ministerija, kuriai taip pat adresuota rezoliucija.

9. Užtikrinti ilgalaikę ir realią paramą jauniems ūkininkams kaip pagrindinei kaimo atsinaujinimo sąlygai.

Ministerija nuosekliai, kryptingai ir strategiškai visais ES paramos finansavimo laikotarpiais remia jaunuosius ūkininkus, nes be kartų kaitos neįmanomas nei konkurencingas, nei tvarus žemės ūkio sektorius, nei gyvybingos kaimo vietovės.

Šiuo metu įgyvendinama Strateginio plano intervencinė priemonė „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“, kurios tikslas – sudaryti realias sąlygas jauniems žmonėms pradėti ūkininkauti, kurti verslą regionuose, steigti naujus, modernius, inovatyvius ūkius. Ši priemonė ne tik prisideda prie kartų kaitos, bet ir stiprina regionų gyvybingumą, skatina ekonominį aktyvumą, darbo vietų kūrimą bei vietos bendruomenių tvarumą. Šiai priemonei 2023–2027 m. laikotarpiu skirta 95 mln. Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir valstybės biudžeto bendrojo finansavimo lėšų (dotacijoms skirta 75,06 mln. Eur, lengvatinėms paskoloms – 19,94 mln. Eur). Taip pat jaunieji ūkininkai skatinami ir pagal kitas Strateginio plano investicines priemones teikiant jiems didesnę paramos intensyvumą ir atrankos balus.

Ministerija rengia **naują, bandomąją Strateginio plano priemonę – „Bendradarbiavimas dėl ūkių perėmimo“**. Šios priemonės tikslas – sudaryti palankesnes sąlygas sklandžiam ūkių perdavimui ir perėmimui bei skatinti kartų kaitą žemės ūkyje. Planuojamas priemonės biudžetas siekia 3 mln. Eur.

Numatoma, kad ūkių perėmimas apims ne tik veiklos, bet ir viso ūkio – žemės, infrastruktūros, technikos ir kitų išteklių – perdavimą. Tai leis jaunajam ūkininkui iš karto pradėti veiklą ir užtikrins stabilų priėjimą prie ūkininkavimui reikalingų išteklių, išvengiant papildomų iššūkių dėl žemės įsigijimo ar nuomos rinkoje.

Priemonėje numatytos dvi pagrindinės veiklos. Pirmoji – ūkių perėmimo dokumentacijos rengimas, konsultacijos ir pajamų palaikymo išmokos ūkį perduodančiam asmeniui (iki 70 tūkst. Eur.). Antroji – ūkių perėmimas ir modernizavimas, kuriam galės būti skiriama iki 270 tūkst. Eur, iš jų dalis – perėmimo procesui, o likusi – investicijoms, siekiant modernizuoti ūkį ir prisitaikyti prie aplinkosaugos, gyvūnų gerovės, maisto saugos bei kitų reikalavimų.

Rengiant šią priemonę siekiama sukurti aiškų ir struktūruotą ūkių perdavimo procesą, apimančią tiek konsultacinę ir organizacinę pagalbą, tiek praktinį įgyvendinimą. Taip pat numatoma skatinti žinių ir patirties perdavimą, numatant mentorystės išmokas vyresnės kartos ūkininkams. Priemonė orientuota į ūkių perdavimą jaunesniems ūkininkams, susijusiems su ūkio perdavėju šeimos ryšiais, siekiant užtikrinti veikiančių ūkių tęstinumą.

Tikimasi, kad ši iniciatyva paskatins tiek jaunųjų ūkininkų įsitraukimą, tiek vyresnius ūkininkus laiku perduoti ūkius. Bandomasis priemonės įgyvendinimas leis įvertinti jos veiksmingumą ir ateityje sukurti dar efektyvesnę ūkių perdavimo ir perėmimo sistemą Lietuvoje, prisidedančią prie žemės ūkio sektoriaus tvarumo ir gyvybingų kaimo vietovių išsaugojimo.

Ministerija, siekdama užtikrinti ilgalaikę ir realią paramą jauniems ūkininkams bei sudaryti prielaidas sėkmingai kartų kaitai kaimo vietovėse, finansuoja mokslinį tyrimą „Jaunų žmonių užimtumo žemės ūkio sektoriuje galimybių analizė ir rekomendacijų dėl kartų kaitos užtikrinimo ir jaunimo skatinimo pasilikti kaimo vietovėse bei užsiimti žemės ūkio veikla parengimas“, kurį vykdo Vytauto Didžiojo universitetas. Tyrimo tikslas – išanalizuoti pagrindinius kartų kaitos iššūkius ir galimybes kaimo vietovėse, įvertinti jaunų žmonių įsitraukimą į žemės ūkio sektorių lemiančius veiksnius bei parengti praktines rekomendacijas dėl efektyvesnių jaunimo skatinimo priemonių. Tyrimo rezultatai bus naudojami formuojant tolesnes politikos kryptis ir priemones, orientuotas į jaunųjų ūkininkų įsikūrimo, konkurencingumo ir gyvenimo kokybės kaime gerinimą. Tyrimą numatoma baigti 2026 m. birželio 1 d.

Atkreipiamė dėmesį, kad būsimu 2028–2034 m. ES finansavimo laikotarpiu kartų kaitai žemės ūkyje ir jauniems ūkininkams skiriamas didelis dėmesys. EK siūlo jiems skirti ne mažiau kaip 6 proc. BŽŪP lėšų. Naujajame ES reglamento projekte numatyta, kad būtina didinti ūkininkų profesijos patrauklumą ir skatinti kartų kaitą. Kiekviena valstybė narė turės parengti kartų kaitos strategiją ir jauniems ūkininkams sukurti išsamų pradedančiųjų ūkininkų priemonių rinkinį. Tai reiškia, kad

jaunujų ūkininkų rėmimas nebus fragmentinė priemonė – jis taps sisteminė, integruota ir ilgalaikė politika.

10. Stiprinti regioninį žemdirbystės mokslą ir užtikrinti ilgalaikį LAMMC Vėžaičių filialo veiklos tęstinumą.

Atkreiptinas dėmesys, kad Ministerija pagal kompetenciją sudaro galimybes kreiptis paramos tiek dėl mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (toliau – MTEP) projektų finansavimo, tiek dėl projektų, orientuotų į problemų ūkiuose sprendimų paieškas, taikant technologines inovacijas, vykdymo. MTEP aktualiams žemės ūkio sektoriaus poreikiams finansuoti teikiama tiek nacionalinė parama, tiek per įsitraukimą į programos „Europos Horizontas“ partnerystės skatinamas Lietuvos mokslo institucijų įsitraukimas į tarptautinių MTEP projektų konsorciumus.

Ministerija, siekdama stiprinti regioninę žemdirbystę, didinti vietos ūkių konkurencingumą ir užtikrinti tvarią žemės ūkio sektoriaus plėtrą regionuose, aktyviai įtraukia socialinius partnerius į Strateginio plano intervencinių priemonių „Mokymai ir įgūdžių įgijimas“, „Konsultavimo paslaugos“, „Parodomieji projektai ir informavimo veikla“ turinio formavimo procesą. Bendradarbiaujant su socialiniais partneriais, atsižvelgiant į regionų specifiką bei vietos žemdirbių poreikius, nustatomi ūkininkams ir kitiems žemės ūkio sektoriaus dalyviams aktualūs mokymų, konsultavimo bei prioritetinių parodomųjų projektų poreikiai ir temos. Taip pat socialiniai partneriai aktyviai dalyvauja Strateginio plano intervencinės priemonės „Europos inovacijų partnerystė žemės ūkio našumo ir tvarumo srityje“ spręstinių problemų identifikavimo ir atrankos procesuose, prisideddami prie inovacijų diegimo, žemės ūkio pažangos ir regioninės žemdirbystės stiprinimo. Svarbus vaidmuo siekiant efektyvios žinių ir inovacijų sklaidos žemės ūkyje tenka kuriamai Žemės ūkio žinių ir inovacijų skaitmeninei platformai (toliau – ŽŪŽIS). ŽŪŽIS platforma leis užtikrinti nuolatinį, skaidrų ir efektyvų informacijos srautą tarp visų žemės ūkio žinių sistemos dalyvių, prisidės prie ūkininkų sprendimų priėmimo kokybės ir inovacijų diegimo spartinimo sektoriuje. Vieno langelio principu veikiančioje skaitmeninėje ŽŪŽIS platformoje bus pateikiama aktuali informacija apie žemės ūkio inovacijas, mokslinių tyrimų rezultatus ir mokymus, sistema leis registruotis į visus žinių sklaidos renginius lengvai ir greitai.

Taip pat Ministerija prie aukštos kvalifikacijos specialistų rengimo, žinių sklaidos, naujovių diegimo prisideda skirdama finansavimą studentų tikslinėms skatinamosioms stipendijoms. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2026 m. gegužės 21 d. įsakymu Nr. 3D-249 „Dėl Studijų programų, susijusių su veikla žemės ūkio, maisto ūkio ir veterinarijos sektoriuose, tikslinių skatinamųjų stipendijų dydžio ir jų skaičiaus, preliminarus tikslinių skatinamųjų stipendijų paskirstymo pagal studijų programas ir aukštąsias mokyklas 2026 m. įstojusiems studentams sąrašo patvirtinimo“ tikslines skatinamąsias stipendijas ketinama skirti 43 studentams, į su žemės ūkiu susijusias studijų programas įstojusiems 2026 metais.

Kalbant apie LAMMC Vėžaičių filialo veiklos tęstinumą Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – Švietimo, sporto ir mokslo ministerija) informavo, kad, siekdama stiprinti šalies mokslą ir užtikrinti jo tarptautiškumą, institucija skiria ypatingą dėmesį visų Lietuvos valstybinių mokslinių tyrimų institutų (taip pat ir LAMMC) veiklai. Švietimo, sporto ir mokslo ministerija, atlikdama valstybės, kaip LAMMC dalininkės (savininkės), teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos funkcijas, 2025 m. pabaigoje pateikė LAMMC lūkesčių raštą, kuriuo tikimasi, kad LAMMC atnaujins savo strateginius dokumentus, įvertins infrastruktūros naudojimo efektyvumą bei dar labiau stiprins tarptautinę plėtrą. Didžioji dalis LAMMC padalinių, iš jų ir Vėžaičių filialas, yra įsikūrę šalies regionuose, šie lūkesčiai taikomi visai institucijai ir tikimės, kad tai stiprins tiek instituciją, tiek visą šalies žemės ūkio mokslą. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija

pabrėžia, kad Vėžaičių filialo mokslo ir kitų darbuotojų veikla (nei mokslinė, nei ūkinė) nėra ribojama ir yra užtikrinamas jos tęstinumas.

Viceministras

Ramūnas Krugelis

Sigita Rukienė, tel. +370 5 239 8474, el. paštas Sigita.Rukiene@zum.lt
Neringa Michailovaitė, tel. +370 5 239 1167, el. paštas neringa.michailovaite@zum.lt
Milda Jusienė, tel. +370 5 239 8469, el. paštas milda.jusiene@zum.lt
Rovena Grikiienė, tel. +370 5 239 1244, el. paštas rovena.grikiene@zum.lt
Živilė Šukytė-Kraskauskienė, tel. +370 5 239 8420, el. paštas zivile.sukyte@zum.lt
Sigutė Mečkovskienė, tel. +370 5 239 1100, el. paštas sigute.meckovskiene@zum.lt
Rimantas Dambrauskas, tel. +370 5 239 1144, el. paštas rimantas.dambrauskas@zum.lt